

RENAULT
Passion for life

Tutvu uue Renault **KADJARIGA** Luige Maaelu Näituslaadal!

EASY LIFE eripakkumise hind alates

20 990€

Tasuta hooldus garantiiperioodiks
Tehasegarantii 5 aastat või 100 000 km
140-hj turbo bensiinimootor

Hinna sees: 7" puutekraaniga multimeedia- ja navigatsioonisüsteem R-LINK 2, automaatne kahetsooniline kliimaseade, esiistmete soojendus, esiklaasi soojendus, Renault' vabakäe-võtmekaart, LED-päevatuled, kurvitulede funktsiooniga udutuled, automaatne lähi- ja kaugtulede vahetus, sõiduraja kontrollisüsteem, iseparkimisüsteem Easy Park Assist, parkimisandurid ees, taga ja külgedel, tagurduskaamera, pimeala jälgimissüsteem, liiklusemärgide tuvastussüsteem, el. kokkuklapitavad küljepeeglid, 18" valuväljed, automaatne elektriline käsipidur, aktiivne hädapidurdusassistent, metallikvärv ja palju muud. Hinnad sisaldavad käibemaksu. Pilt on illustratiivne. Pakkumine kehtib, kuni kaupa jätkub. Keskmise kütusekulu (WLTP) 4,7-6,8 l/100 km, CO₂ emissioon 131-154 g/km.

Renault soovitatav **elf**

abcmotors.ee

TALLINN: Abc Motors AS - Paldiski mnt. 105, tel: 674 7700;
PÄRNU: Pereauto OÜ - Pärlimõisa tee 24, tel: 447 7300;
VILJANDI: Rael Autokeskus OÜ - Tallinna mnt. 97, tel: 433 0987;
HAAPSALU: Tradilo OÜ - Tallinna mnt. 73, tel: 473 1383;
RAKVERE: Wiru Auto OÜ - Kreutzwaldi 7, tel: 329 5560;

TOIMETAJA VEERG

Aiandustootmine eeldab tarku valikuid

Meil on arusaam, et aianduses on nii meeletult palju uut ja huvitavat ning pidevalt on kõik muutuses.

Jah, nii on, kui vaadata asja n-ö potipõllu-mehe vaatevinklist. Siis on küll uusi kultuure või erinevaid sorte, mis vajavad katsetamist ning igasugu imevidinaid, tarku lillepotte, kastmislahendusi ja muud säärast, ilma milleta nagu ei saagi hakkama. Siiski rõhutavad ka aiandustarvikute ja istikute müüjad, et tegelikult maksimaalselt 5 kuni 10 protsenti on igal aastal sortimendis uusi asju. Eestlane on ikka kahe jalaga maa peal ja eelistab läbiproovitud, toimivaid lahendusi oma koduaeda.

Kui aga olla aiandustootja, siis tuleb teha läbimõeldud otsuseid. Siia sektorisse investimine on kulukas, sest lihtsalt tänapäevane aianduses kasutatav tehnika on nii kallis, et valesid otsuseid endale lubada ei saa. Nagu Hollandi puu- ja juurviljakasvatajate esindaja Driekus van de Ven ütles, siis on neil samuti pidevalt vaja tegeleda uute ja tasuvate lahenduste otsimisega, näiteks maaküte on uus trend – nii saadud energia on soodne, aga investering lahenduse ülikallis.

Ka riik peab panustama

Eesti isearustatuse tase puu- ja juurvilja osas on madal. See on sektor, kus on arenguruumi nii tootjail kui tarbijail.

Tootjad kurdavad, et toetused aiandustootmiseks on madalad, need ei soodusta uute tegijate turule tulekut. Maksupoliitika vajab ülevaatamist, seda just käibemaksu osas, mis näiteks meie naabritel lätlastel madalam on. Ka tööjoomaksud ja -nõuded hooajatööliste osas on murekohaks.

Marjamaa talu peremehe Tõnu Oksa sõnul oleks abi kindlasti ka sellest, kui maapiirkonnas tootjad ei peaks nuumama Eesti Energiat. „Maapiirkonnas peaks olema erisused liitumisel, ampritasul, alajaamade rajamisel. Sellest oleks kindlasti abi,“ ütles ta.

Sagro juht Kalle Reiter toob välja ka selle, et aiandussektoris ühistegevus ei toimi. Miks? Ikka suhete pärast. Sama on tootjakaupleja puhul – seaduste ja normidega siin asju korda ei saa. Inimlikult head suhted on edu aluseks, on staažikas ettevõtja veendunud.

Tarbijat aga tuleb harida eelistama kodumaist ja tarbima rohkem tervislikku toitu. Nii toetame kõik meie aiandusettevõtlust.

MEELIKA SANDER-SÕRMUS
toimetaja

Põllumajandus.ee

» Eestlane on ikka kahe jalaga maa peal ja eelistab läbiproovitud, toimivaid lahendusi oma koduaeda.

Aiandus

Toimetaja: Meelika Sander-Sõrmus,
tel 55 533 789, e-post: meelika@pollumajandus.ee
Reklaami projektijuht: Rivo Habakuk,
tel 58 361 474, e-post: rivo.habakuk@aripaev.ee
ftp.aripaev.ee/incoming/Rekl
Kujundus: OU Kujundusvabrik

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Vana-Lõuna 39/1, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Äripäeva tooted ja teenused:
pood.aripaev.ee
Äripäeva raadio: raadio.aripaev.ee

Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuguste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

◀ **Hollandi puu- ja juurviljakasvatajate esindaja Driekus van de Ven.**

FOTO: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

Tootjad: mõjutajaks kliima ja poliitika

Eesti Aiandusliidul täitus tänavu 30. tegutsemisaasta, seda sündmust tähistati seminariga, kus esines ka ametivend Hollandist.

MEELIKA SANDER-SÕRMUS
meelika@pollumajandus.ee

Külastiseline sai sõna Hollandi puu- ja juurviljakasvatajate esindaja Driekus van de Ven, kes rääkis meie aiandustootjatele sellest, kuidas läheb nende ametivendadel Hollandis.

Esmalt tegi van de Ven ülevaate Hollandi puu- ja juurviljakasvatusest numbrites. Välja saab tuua selle, et ollakse nii impordis kui ekspordis ses sektoris tegijad kogu maailma mastaabis. Abiks on siis kindlasti ka tasemel logistikavõimalus, näiteks on ju Rotterdami sadam Euroopa suurim.

“Kui inimesed mõtleavad Hollandi peale, siis meenuvad esmalt puukingad ja tulbid. Samas on hoopis puu- ja köögiviljasektor meie majanduses kõige kaalukam. Selle järgneb lihatööstus, piimandus ja alles siis iluaiaandus,” rääkis Driekus van de Ven. “Nii ekspordime me 11,3 miljardi euro eest 152 riiki. Enim ekspordime sibulat, kusjuures eelmise aasta saak kannatas põua käes ja nõudlus viis hinna üles.”

Driekus van de Ven'i sõnul on oluliseks ekspordi partnerriigiks Saksamaa, kuhu läheb suurtes kogustes tomatit, paprikat ja kurki. Samuti tehakse sealsete ettevõtjatega tihedat koostööd külastades sealseid messe, näiteks Grüne Wochet, oma toodetu promomiseks. Samuti on oluline turg ka Ühendkuningriigid. “Muidugi teeb meid ärevaks seal toimuv, ootame Brexiti tulemusi. Praegu oleme sinna ekspordinud enim kurki ja tomatit. Nüüd kardame, et meie jaoks sel suunal eksport langeb, sestap tegeleme uute võimaluste otsimisega. Järeldada saab seda, et Brexit toob kaasa selle, et need puu- ja köögiviljad, mis meil olid planeeritud Suurbritannia turule, need lähevad nüüd mujale Euroopa Liidu turule ja see toob kaasa ülepakkumise ja hindade alanemise,” selgitas olukorda van de Ven.

Turustavad 80% Hollandi puu- ja köögiviljatoodangust

Tootjate ühistul Fresh Produce Centre on suur roll kogu riigi puu- ja köögiviljaturul. “Meie organisatsioon ühendab importijaid ja eksportijaid, tootjaid ja müüjaid. Meil on 320 liiget. Siin ma näen vähenemist, sest nii mõnedki väiketootjad ühinevad. Praegu on meie liikmete käive kokku 15 miljardit eurot. Anname oma sektoris ekspordist päris suure osa,” tutvustas ta. “Asume Haagi lä-

» **Kui inimesed mõtleavad Hollandi peale, siis meenuvad esmalt puukingad ja tulbid. Samas on hoopis puu- ja köögiviljasektor meie majanduses kõige kaalukam.**

Hollandi puu- ja juurviljakasvatajate esindaja Driekus van de Ven

hedal – tegeleme turu teemadega, logistika, IT, turunduse, aga ka toitumis- ja tervisealase teavitustööga. Meil on ka eraldi osakond, mis tegeleb kõikide infotehnoloogiat puudutavate teemadega. Näiteks üritame me leida lahendust toodete etikettidele, mis aitab paremini jälgida toodete liikumist ja hiljem nende päritolu tuvastada.”

Muidugi on ühistus igapäevased taimekasvatuse- ja taimetervise ning toiduohutuse teemad. “Järjest enam määrab meie töid ja tegemisi ka poliitika, just maksupoliitika. Hiljuti tõusis Hollandis puu- ja juurvilja käibemaks seniselt kuult protsendilt üheksa protsendini, see vähendab meie arvates tarbimist. Me üritame valitsust mõjutada, et läbi maksude tõusu nad vähendavad tarbimist, mis läbi väheneb tervisliku toitumise osakaal ja see on halb,” rääkis van de Ven.

Hollandi puu- ja köögiviljasektoris on tootjaorganisatsioon enamasti ühistu vormis. Kasvatajad teevad koostööd turunduse ja pakendamise vallas. Jagavad turuinfot ja teadmisi, arendavad välja uusi tootmistehnoloogiaid, parandavad logistikat – seda selleks, et toota võimalikult efektiivselt ja saada kasumit.

Holland on küll väike riik, aga ollakse üks suurimaid aiandustootjaid. Enamik toodetust eksporditakse. Driekus van de Ven ütles, et eksport muutub aasta-aastalt järjest keerulisemaks.

“Järjest enam on erinevaid tõkkeid ekspordile, sest riigid tahavad kaitsta oma turgusid, väites, et teevad seda toiduohutuse tõttu. Sageli tuuakse argumendiks see, et toit võib olla ohtlik tarbijale, sisaldada kahjulikke organisme või olla mingil muul moel ohtlik tervisele. Konkurents on Euroopa ja kolmandate riikide vahel tihe. Igal ju-

hul tuleb Euroopa tootjaid kaitsta ja tootjad ise peavad võtma rohkem vastutust,” ütles ta. “Lihtne on öelda, et otsige omale uued turud. Pärast Venemaa embargot oleme leidnud uued turud Aasias. Aga siin on omad riskid ja riikidel aiandustootmisest erinev arusaam. Näiteks nõuavad hiinlased, et pirne tuleb kasvatada hügieenilistel põhjendustel teatud kõrgusel maapinnast. Arusaadav, aga meil on pirne seni teistmoodi kasvatatud. Nüüd tuleb meil seega oma tootmine üle vaadata ja kohandada.”

Kliimamuutused ja tarbija ootused sunnivad leidma uusi lahendusi

Hollandi aiandustootjatele on väljakutsekas üleilmases plaanis kliimaga seonduv, kusjuures järjest enam on probleemiks liiga põuased hooajad. Ka toidu raiskamine, pakendijäätmed ja vaesus on murekohaks. Driekus van de Ven tõi välja ka selle, et tarbijad on võorandunud toidutootmisest, neil pole aimugi aianduses toimuvast ja nad ei hoo ma, kuidas toit nende lauale jõuab ning kergetäieliselt süüdistatakse tootjaid selles, et need ei tee midagi keskkonnasäästu nimel.

Van de Ven'i sõnul on nende ühistu eesmärgiks toimiva ringmajanduse väljaarendamine, kus rõhk just keskkonnasäästlikul majandamisel. Selleks on kindlasti vaja leida erinevaid uusi tehnoloogiaid ja uusi agrotehnilisi lahendusi. Ta tõi näite, et aianduses väheneb järjest enam taimekaitsevahendite kasutus, sest näiteks katmikaladel tootes on kaasatud bioloogilised abimehed ehk kasurid, kes kahjulikke putukaid söövad või siis kimalased, kes tolmeldavad. “See on üks näide, aga vaja on uusi lahendusi ka avamaal kasvavatele kultuuridele,” lisas ta.

Puhas energia on samuti teema omaette. “Aiandus on energiamahukas tootmine just katmikalal. Et aiandussektor on suur maagaasi kasutaja, siis otsitakse ka siia uusi lahendusi. Nüüd on kasutusel maaküttelehanded, mis on tõhus alternatiiv ja poole odavam kui isegi päikesepaneelide kasutamine. Samas on selle tehnoloogia kasutuselevõtt suur investering,” lausus Hollandi ühistu esindaja.

“Ka logistikat tuleb arendada ja mitte vaid tavapärasest logistikast, kus rekka viib koorma kuhugi jaeketti, vaid ka e-poodidest kaupa telliv klient peab oma kauba saama kätte kiirelt ja mugavalt,” tõi ta veel ühe näite teemadest, mis vajavad läbimõtlemit.

Saameister OÜ esinduskeskus:
Aardla 25, Tartu
e-pood www.saameister.ee
Oleme avatud
E-R 8-18, L 9-15 ja mai-juuni P 10-14

MÜÜK • RENT • HOOLDUS • REMONT • VARUOSAD

ENAM EI PEA OOTAMA –
STIHLI ROBOTNIIDUKID ON SAABUNUD EESTI TURULE!

STIHL *iMow*® robotniidukiga **TASUTA**
kaasa akutrimmeri komplekt!

KINGITUSE VÄÄRTUS
KUNI
269 €

VAHETA OMA VANA MURUTRAKTOR UUE
ROBOTNIIDUKI VÕI MURUTRAKTORI VASTU –
OSTAME SU VANA MURUTRAKTORI TAGASI!

OSALE LOOSIS JA VÕIDA!
OSTA JAANIPÄEVANI ÜKSKÕIK MILLINE SEADE SAEMEISTRIST
JA VÕIDA STIHLI SURVEPESUR VÕI MURUNIIDUK*

AUHIINNA RAHALINE
VÄÄRTUS ON
319 €

*Tutvu kampaaniatingimustega kodulehel!

SG BILLIARD

PILJARDILAUDEDE JA MÄNGUAUTOMAAATIDE
MÜÜK, RENT JA HOOLDUS

www.piljard.ee

ROHKEM VABA AEDA!

Ütle kuhu ja milline robot, ülejäänu jäta meie hooleks.

AMBROGIO
ROBOT

Tõnu Oks: kohalikule marjale on nõudlus olemas

Tänavusel Aiandusfoorumil lausus Marjamaa talu peremees Tõnu Oks, et riigilt oodatakse seda, et toetataks neid tootmisharusid, kus toodangule on olemas reaalne nõudlus. Kodumaisel marjal see on.

MEELIKA SANDER-SÕRMUS
meelika@pollumajandus.ee

Põllumajandus.ee

Marjamaa talu OÜ on perefirma, kus koos peremees Tõnu Oksaga on tegev ka tema tütar Elke Lillemets. "Aastal 1992 rajasime esimese maasikapõllu, mis oli pool hektarit suur. Praeguseks kasvatame Tartumaal marju 28 hektaril ja sellest viiel hektaril viljeleb tütar Elke mahemarjakasvatust firma Maheland OÜ alt," tutvustas firma tegevust Oks.

Marjakasvatuse puhul on oluline suuta tagada marjade kvaliteet, sestap on valminud talul paar aastat tagasi korralik külahoone, mis mahutab ligemale 300 tonni marju. "Kvaliteedi tagamiseks lähevad marjad kohe pärast korjamist jahutusse, enamik aga sügavkülma," lisas peremees. 15aastase tegevuse tulemusel on jõutud sinnamaale, et pidevalt on müügil kõik populaarsemad marjad, lisaks ka moosid ja mahlad.

Saak põllult ja metsast

Enne Marjamaa Talu OÜ loomist töötas Tõnu Oks Ösel Marja juhatuses. Nii meenutab ta, et kui omanikel huvi selle ettevõtlu-

▲ **Marjamaa talu OÜ on perefirma, kus lisaks peremees Tõnu Oksale on tegev ka tema tütar Elke Lillemets.**
FOTO: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

se vastu kadus, siis otsustas ta üksi jätkata. "Sain selle otsusega kaasa üle 100 lepingu ja proovisime esmalt vaid külmutatud marjaga tegeleda. Toona oli ka neid koostööpartnereid, kes oma kohustusi ei täitnud. Nüüd oleme seda teed läinud, et vaatame, kuidas saak on, kuidas turul hind on ja reageerime vastavalt oludele. Praeguseks on meie klientid pigem suurtööstused – Premia Tallinna Külkhoone, Balbiino, Tere piimatööstus ja Karia. Ka käive kasvab pidevalt, oleme jõudnud nüüd ligikaudu 200 tonni marjade kokkuostuni hooajal. Lisaks aiakultuuridele ostame kokku ka metsamarju," rääkis Oks.

Ta täiendas, et lisaks ettevõtlusele ollakse tegevad ka Eesti Maasikakasvatavate Liidus. "Liit sai loodud 15 aastat tagasi, plaanid olid toona suured, aga mingit aktiivset ühistegevust ei tekkinud, siis sai pigem maasikatarbimist promotud läbi maasika-

festivali. Nüüd on aga liidul uus juhatus ja ootame uut hingamist," ütles Oks.

Maal on ettevõtja kogukonna hing

Marjakasvatuse on keeruline ala, kus lisaks ilmast sõltumisele, on vaja ka palju hooajatöölisi ning et asja edukalt teha, peab olema suuteline investeerima tänapäevasesse tehnikasse. Küsimusele, miks perefirma seda kõike teeb, vastas Tõnu Oks, et üks tegu ikka suure optimismi ja patriotismiga ole. "Mul on siiani imelik kohustus pakkuda külarahvale tööd. Hooajal on meil kuni 100 inimest kuus tööl, aastaringelt 5–6. Oleme ka üks pikemaajalistest töökasvatuse pakkujatest, olles Tallinna Õpilasmalevale koostööpartneriks ja oleme rõõmsad kõikide lisatöö ot-sijate üle," selgitas ta.

Marjakasvataja sõnul on probleemiks see, et tegelikult söövad eestlased marju vähem, kui tervislik oleks ja Eestis kasvatatud marja osa sellest, mida tarbitakse, on ka omakorda väike. "Eestlane tarbib enamasti värsket marja, aga mujal maailmas see nii ei ole. Näiteks Kanadas süüakse 5% marju värskelt ja 95% külmutatult. Külmutamine korrastab ka turgu – võtame värsket marja ära siis, kui on ülepakumine ja hinnad ei kuku alla omahinda," tõi ta veel ühe näite.

Tõnu Oks on oma arvamuses konkreetne

ja toob peamised ootused välja. "Riik võiks toetada seda, kes realselt toodab ja tahab seda teha, sest turul on kohalikule marjale nõudlus olemas. Tavalist toitu, nagu liha, piima ja teravilja, toodetakse rohkem, kui Eesti rahvas suudab tarbida. Toetused neile tootjatele võimaldavad neil majandada, marjakasvatust aga nende abil ei edenda. Ka loodame abi saada ilmastiku tõttu kaotatud saagi mittedaamise puhul. No ja toidu käibemaks peaks olema madalam nii marjadel kui ka puu- ja köögiviljadel," loetles Oks ootusi riigile.

Maksuameti suhtes kriitiline

Maksude teemal lisas ta veel, et kui riigil ei ole politseile ja maksuametile muud rakedust, siis las nad käia edasi suuremate marjakasvatavate põldudel haarangutel. "Ukrainlased ja malevlased on nagunii registreeritud ja töötud uue seaduse rakendamisel istuvad kodus. Kurjategijateks tembeldatakse aga puhkusel ja koolivaheajal töötada soovijad, kes ise ei ole registreerimisega nõus," tõi ta veel ühe valukoha välja.

Abi oleks kindlasti ka sellest, kui maa- ja piirkonna tootjad ei peaks nuumama Eesti Energiat. "Maapiirkonnas peaks olema erisused liitumisel, ampritasul, alajaamade rajamisel. Sellest oleks kindlasti abi," sõnas ta.

Kasvatavate kaupade suhteid seadustega paika ei pane

Aiandussektoris ei ole ühistegevust toimima saadud, samas on selle järgi just meie sektoris vajadus, tõdes staažikas aiandusettevõtja Kalle Reiter Aiandusfoorumil.

Ka kutsus ta väiketootjaid üles tegema koostööd – nii saab kauba kergemini jaeketti.

Sagro ASi juhi Kalle Reiteri sõnul on nemad püstitas siiski üritanud ühistegevust teha. "Oleme koondanud endi juurde teised väiketootjad. Ise kasvatame kolme avamaakultuuri lisaks kartulile, väiksemaid tootegruppe aga ostame teistelt kasvatajatelt sisse. Nii tekib kõigil võimalus teha seda, mida hästi osatakse. Koostööl on määrav muidugi ka usaldus, see tekib ajaga," rääkis Reiter.

Ta tõi välja selle, et neil on olemas teadmised ja võimalused toetada koostööpartnerite ettevõtlust. Sagro tugevuseks on pikaajalised koostöösuhted ja toimivad lepingud viie suurima Eestis tegutseva jaeketiga. Ka ollakse sõltumatud logistikafirmadest, sest Tallinnas ja Harjumaal on olemas oma masinapark ning mujal head koostööpartnerid.

Suhted on olulised

Käskude ja keeldude najal koostöö ei toimi. Kalle Reiter rõhutas, et suhted on kõige aluseks, eriti just tootja-kaupleja vahel. "Meil ei ole mingeid eri lepinguid kettidega, ikka needsamad karmid, mis teistelgi. Küll aga saan ma öelda, et viimase ka-

hekümne aasta jooksul on jae-müüjatega meil vaid üks-kaks probleemi olnud. Nii, et suhted on olulised," rõhutas ta. "Seadustega siin asju paika ei saa, siin peab tekkima kahepoolne kokkulepe, muidu asi ei edene. Halvad suhted võivad tuua kaasa selle, et kaupmees ostab kõigililja sisse hoopis mujalt maailmast, võimalusi selleks on ju küll ja rohkem."

Staažikas aiandusettevõtja peab samuti oluliseks seda, et nende firmal on hea kogemus müügitöös. "Meil on tuntud bränd ja olemas erinevad tunnustused, mida väiketootjal on raske endale saada, ka mahtunustused," lisas ta.

Nii on võimalus tublil väiketootjal saada oma kaup koos-

▲ **Sagro juht Kalle Reiter.**
FOTO: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

töös Sagroga jaekettidesse. Reiter soovitas panna kasvatavatel rõhku agrotehnikasse, valida tööstusesse sobivad sordid, püüelda kõrgema kvaliteedipoole.

"Hea ja kvaliteetse saagi eest saad kõrgemat tasu küsida. See arusaam, et toidutootmisesse sobib ka kehvema kvaliteediga porgand või kartul, see ei vasta tõele – koorime ja tükeldame alati kvaliteetsemat vilja, nii on efektiivsem ja igati otstarbekas," ütles Reiter.

Kaupmees dikteerib

Kalle Reiteri sõnul on selge see, et kaupmees dikteerib sortimendi, määrab mahu ja kvaliteediklassi. Klient kujundab toote valiku, aga ka riigi ma-

janduspoliitika on määrav, just maksupoliitika. Ka on tema sõnul probleeme nõutava taara ja pakendi osas – sel teemal on palju erinevaid nõudeid ja seisukohti. Koostööle kutsus aiandusettevõtja huvilisi just nüüd, kevadel.

"Meie eesmärk on püüda aidata väiketootjat, kui see on võimalik. Ise kasvatame me mahu-tooteid – kapsast, kartulit, peeti. Katmikalal tomatit ja kurki ning lilletaimi," rääkis Reiter.

"Koostööd teeksite kõigiga, kel tõsine huvi just n-ö niis- tooteid kasvatada, ka mahedalt. Näiteks soovime leida porrulau- gukasvatavaid, nuikapsakasva- tavaid, tomati- ja kurgikasvata- jatega teeks ka koostööd," kutsus ta huvilisi koostööle.

ÜRITUS Aiandusfoorum

Korraldab Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda.
Toimub traditsiooniliselt märtsikuus EMÜ Polli Aiandusuuringute Keskuses Viljandimaal.

TASUB TEADA Aiasaaduste müügitrendid

Pakendatud köögiviljad.
Mahe köögiviljad.
Pestud, poleeritud ja kooritud juurvili – pesemata ja mullaste, juurviljade jaemüük on peaaegu olematu.

Mul on siiani imelik kohustus pakkuda külarahvale tööd. Hooajal on meil kuni 100 inimest kuus tööl, aastaringelt 5-6.

Marjamaa talu peremees
Tõnu Oks

◀ **Tõnu Oks oma maasikapõllul**
FOTO: KRISTJAN TEEDEMAA/
POSTIMEES/SCANPIX

Salvestil aiandusettevõtjatega pikk koostöösuhe

Aiandusfoorumil tutvustas Salvest ASi logistika- ja ostujuht Kristo Raud koostöövõimalusi aiandustootja ja toidutöötaja vahel.

72aastane Salvest ei vaja tutvustamist. Ollakse tuntud eestlase toidutootja, kelle peamised tooted on valmistoit, hoidised, kastmed ja moosid – tooraineks kohalik aiandussaadus.

“Töötajaid on meil 190 ja toodame Tartus. Siin on ka meie logistikakeskus. Aastane toodang on meil ca 7500 tonni. Meil on olemas erinevad kvaliteedisertifikaadid: IFS, ISO 22000:2005, ISO 9001:2008, ka mahetootmise jaoks. Esimene neist on meie eriti oluline ja annab rohkem võimalusi nii tootmisel kui turustamisel,” tutvustas Salvesti logistika- ja ostujuht Kristo Raud lühidalt ettevõtet.

“Käive oli meil 2018. aastal 20 miljoni euro piiril, ekspordime 3,9 miljoni euro eest kahekümnesse riiki, näiteks Aasia ja Aafrika on nüüd lisandunud. Tooteid on meil nimistust 400, sellega kaasneb meie arendusosakonnal ka palju uusi tooraineid ja katsetamisi.”

Eripalgeline ja suur vajadus

Kõige enam ostab Salvest kokku kurki. “Seda siis juulis ja augustis ja see on samas ka kõige keerulisem köögivilj, mille kokkuostu on keeruline planeerida, sest ta ei säili pikalt ja säilivust mõjutab ka ilm. Ka ostame me kapsast perioodil september kuni märts. Samal ajal ostame ka piklikku punapeeti. Ka kartulit ostame suurtes kogustes. Väiksemas mahus ostame kokku mustasõstralehti, kõrvitsat, suvikõrvitsat, küüslauku, mädarõika juurt, tilliõisikuid,” loetles tootja vajadusi Raud.

Kooritult ostetakse ka por-

▲ **Kõige enam ostab Salvest kokku kurki.** FOTO: EIKO KINK

gandit, juursellerit, sibulat ja kaalikat. “Kahjuks tuleb enamik sibulast väljastpoolt Eestist, ostame üle 400 tonni ja seda mahtu kooritult Eestist saada ei ole,” selgitas Raud.

Mahetooraine on kasvavas trendis. “Köögiviljadest kasutame mahetoidu tootmisel kartulit, sibulat, peeti, porgandit, lillkapsast ja kõrvitsat. Otsime koostööpartnerit kuubistatud külmutatud maheköögiviljale. Ostame ka mingis mahus köögiviljapüreesid sisse. Ka neid me Eestist ei saa, sest meile sobiva kvaliteediga toodet pole saada,” rääkis Raud.

“Teraviljadest otsime nii tava kui mahedat: odra- ja tatrakruupi, kaerahelbeid, kollast hernest, pölduba, nisujahu, täisteranisujahu, odra- ja hirsijahu. Kogused võivad olla kolmesajast kilost tonnideni. Marjasid soovime kokku osta samuti vaid külmutatud kujul. Seda seepärast, et saaksime tooteid toota aasta läbi. Vajame nii maasikaid, mustikaid, murakat, pohli ja vaarikaid. Praegu otsime mahemustikat ja -musta sõstart.”

Salvesti logistika- ja ostujuht Kristo Raud selgitas foorumil veel seda, et puuvilju nad Eestist ei osta. “Neid me ostame püreena ja vaid mahedana ning Eestist sellist toodet ei pakuta. Ka on õuna- ja pirnipüree pu-

hul oluline sort, meie tooted on kindla sordi põhjal välja töötatud. Igal juhul oleme avatud uutele pakumistele ja oleme nõus katsetama teistest sortidest tehtud toorainet.”

Kokkuostul ranged nõuded

Enne lepingu sõlmimist tarnijaga tahab toidutöötaja näha pakutava kauba näidist ja toote spetsifikatsiooni, kui see on olemas.

“Viimane on oluline just teraviljade puhul. Siis kui toode sobib, siis sõlmime lepingu, mis sisaldab toorainele kehtivaid nõudeid, sorte, hindasid, tarneperioodi jne. Hinnad fikseerime me pigem ära kevadel. Nõuded, mis me kokkuostetavale kaubale esitame, on seotud meie seadusandlusega ja ELi määrustega ning meie tehnoloogiliste võimalustega,” ütles Raud.

Tema sõnul on neil ka puhastamise ja pakkimise nõuded – kas need on eelnevalt kooritud või ei, pakendatud või ei, külmutatud jne.

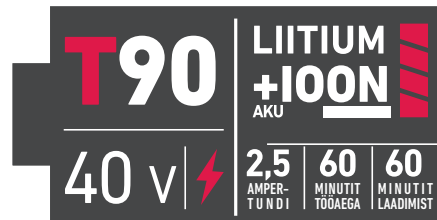
“Lastetoidu toorainele soovime lastetoiduanalüüsi, mis on seotud nitradiisalduse analüüsiga näiteks. Köögiviljade puhul on meil ka omad nõuded, seda just nende säilitamise osas. Ja kõige lõpus me soovime, et tooraine toodaks meile tarnija poolt tehasesse,” ütles Raud.

Hekilõikur

Hind: 129€

(hind koos aku ja laadijaga 199€)

Trimmer-äärastaja

Hind: 99€

(hind koos aku ja laadijaga 199€)

Muruniiduk

Hind: 679€

(vedavad rattad, multš-külgvise-kogu)

www.toro.ee

Taimedeta õu on tühi, lilledeta pole pühi!

NURMIKO AIANDIPOOD – pood otse aiandis!

NURMIKO AIANDIPOOD
Juuliku tee 3, Saku vald,
75512 Harjumaa

Müügil laias valikus suvelilletaimi, ampleid, lilli ja kõike seda, mis kuulub lillede juurde – lillemullad, lillepotid ja ümbrised, lillekosmeetika, lilleseadeabivahendid jne.

Avatud
E-R 8-18, L 10-16, P SULETUD

Info tel 6737530,
aianduskeskus@nurmiko.ee
WWW.NURMIKO.EE

▲ Gardesti peab oluliseks pakkuda eristuvat tootevalikut, kaubamärke ja tooteid, mida konkurendid oma valikus ei paku. FOTO: GARDEST

Aianduskauplusest kõik vajalik, kuid konkurentidest eristuv kaup

Aianduskaupluste jaoks on oluline, et klient ostaks nende juurest taimi ja saaks sealt ka kõik vajaliku selle maha istutamiseks ja hooldamiseks – see tähendab, et kaupluse valik peab olema praktiline.

MAARIT EERME
maarit@kaubandus.ee

Juhani Puukooli jaemüügi juhi Kersti Rannamäe sõnul peab kaupluse valik olema praktiline. “Trendiks võib pidada tugevat huvi väikeses koguses toidu kasvatamise vastu. Kõiksugu väikesed viljapuude vormid, marjapõõsad. Kõõgiviljade kasvatamine piiratud pinnal,” rääkis Rannamäe klientide huvist ning ta lisas, et alati otsitakse ikka midagi erilist – olgu selleks kollane pojeng või musta õiega võõrasema.

“Pikkade traditsioonidega aiandustootjana oleme traditsioonide hoidja, kui kiirete ja lühiajaliste trendidega kaasas käija,” sõnas Rannamäe.

Hulgimüüja Horticom tegevjuhi Karol Kõrmi sõnul on hetkel väga suur trend vertikaaliaiandus ja loomulikult võimalikult palju ise ära teha ehk näpud mulda panna. “Samas on suur osa kliente, kes ootavad tooteid, millega ei pea ise vaeva nägema. Näiteks iluaiaandus – suvelilled, kus “ostad ja unustad”, st oleks võimalikult hooldusvaba terve suvi,” rääkis Kõrm. Ta ütles, et see paneb tootjad mõtlema, milliseid tooteid arendada, et need peaksid erinevatele ilmastikutingimustele vastu.

Tartus eelmisel aastal avatud Gardesti aianduskeskuse turundus- ja kommunikatsioonijuhi Marika Kurimi sõnul on mahekasvatuse ja isekasvatamine jätkuvalt tõusvas trendis. “Järjest rohkem inimesi tahavad enda toidulauale midagi ise kasvatada. Aedadesse lisanduvad kasvuhooned ja väiksed peenrad. Ka linnainimesed leiavad lahendusi, kuidas üht-teist endale ise kasvatada – rõdudele ilmuvad rõdukasvuhooned, maa-sikaamplid, aknalaudadel on ürdipotid.”

Kurim rääkis, et järjest rohkem pööratakse tähelepanu oma välieluruumi kujundamisele ja sisustamisele. “Aja veetmine aias muutub olulisemaks ja sellesse panustatakse – rajatakse välikööke, panustatakse terrassimööblisse, ehitatakse katusealuseid aeda. Minimalistlikele vaid muruga aedadele on trendina lisandumas lopsakamad ja metsikumad aiad, kus on rohkem mõeldud lilledele, puudele ja põõsastele.” Kurimi sõnul on ka grillimise kultuur jätkuvalt kasvav ning koju soetatakse võimsamad ja mugavamad toiduvalmistamist võimaldavad grillid.

Gardesti lähtub sisseostetava toote vali-

“**Täna on turul pakkujaid palju ning piirideta maailm oma võimalustega ka käeulatuses, et parimad lahendused meile ja klientidele välja selekteerida.**

Gardesti aianduskeskuse turundus- ja kommunikatsioonijuht Marika Kurim

kul klientide nõudlusest. “Lähtume sellest, mis on ühelt poolt klientide ootus aianduskaupu müüvale poele, aga teisalt püüame pakkuda klientidele ka üllatusi. Uusi ja uuenduslikke tooteid, mis aias tegutsemise mugavaks ja meeldivaks muudavad,” rääkis Kurim.

Tema sõnul on oluliseks lähtekohaks sortimendi kujundamisel eristuvuse aspekt. Gardesti peab oluliseks pakkuda eristuvat tootevalikut, kaubamärke ja tooteid, mida konkurendid oma valikus ei paku. “Kaupade valikul alustame alati kvaliteedist – see on tegur, mille puhul me allahindlust ei tee ning püüame alati tagada müüdavate kaupade kõrge kvaliteedi. Kindlasti on oluline ka kaupade hinnakriteerium,” selgitas Kurim ettevõtte sortimendi koostamise aluseid. Ta rõhutas, et pakutavate kaupade hind ja kvaliteet peavad omavahel kooskõlas olema.

Juhani Puukooli istikuärid on keskendunud taimedele ja kaubale, mis on seotud otseselt taimede istutamisega. “Toodete valikul püüame lähtuda sellest, et sobiva muld- ja väetise või taimekaitsevahendit leiaksid nii tavajälgijad kui mahetootmise austajad,” rääkis Rannamäe. Aiatooristadest püüavad nad müüa seda, mis on ennast ka nende aednike käes tõestanud.

“Kuna Horticom on hulgimüügi ettevõtte, siis ostame peamiselt kaupluste valikusse tooteid. Aiandus on suhteliselt traditsiooniline valdkond, kuhu palju uut peale ei tule, kuid siiski üritame aastas 5% sortimendi ulatuses uusi tooteid leida,” rääkis Kõrm. Tema sõnul teevad nad valiku turul toimuva järgi. Arvestatakse klientide soovidega, meeskonna liikmed toovad uusi ideid, kuid ka hankijad pakuvad pidevalt uusi tooteid. “Töötame iga aasta oma enda brändi toodete kallal, et valikut pidevalt laiendada,” ütles ettevõtte juht. Enda e-poes (toim – aednik24.ee) müüvad nad laotooteid sortimenti.

Suurmuutused varakevadel ja jõulude eel

Gardesti toimuvad müügisaalis suuremad kaubavaliku muutused enne kevadhooaega ja enne jõuluhooaega. “See kaubavahetus on seotud ennekõike väljapaneku muutusega. Jõulude ajal võtavad suure osa müügis- saalist jõuludekoratsioone, valgustus, kuused ning kevadhooajal on müügisaalis vä-

ga suures valikus taimi, aiatooristu, õue- mööblit ja grille,” rääkis Kurim.

Neil toimub sortimendi ülevaatamine jaanuaris-veebruaries, kui valmistatakse aianduskeskuse kõige olulisemaks hooajaks – kevadeks. Siis vaadatakse üle, millised kaubad müüvad hästi ja millega jätkatakse ning mis on need kaubad, mis tuleks nõrgemate müügitulemuste tõttu välja vahetada. “Kuna meil on ainult üks pood ja e-pood, siis on meil piisavalt paindlikkust, et teha erakorraliselt otsuseid mõne uue ja põneva toote müügile võtmiseks ka jooksva aasta vältel,” ütles Gardesti turundus- ja kommunikatsioonijuht.

Juhani Puukoolis muutub sortiment kõige enam istutusnõude valikus, kuna tege- mist on kaubaga, mis kõige rohkem sõltub trendidest.

“Kuna oleme hulgimüüja, siis suuremat sortimendi vahetust kui 5–10% ei ole võimalik teha, sest sellist suurusjärku kaup, mis hooajaks lattu tellitud, iga hooaeg lihtsalt minema ei saa visata. Seetõttu peavad otsused olema tehtud väga ratsionaalselt, et vältida kaupade liigset kogumist,” rääkis Horticom tegevjuht Karol Kõrm. Ta ütles, et neil on sortimendis ca 6000 laotoodet, 1000 projekti toodet ning ca 20 000 eritelimustoodet.

Pikaajalised suhted on olulised

Juhani Puukooli jaemüügi juhi sõnul eelistavad nad koostööd teha ettevõtetega, kellega on neil pikaajalised suhted. “Püüame hoida sortimendi võimalikult praktilise. Uute toodetega, mis meie kontseptsiooniga kokku sobivad, ei ole keeruline sortimenti pääseda,” ütles ta ning lisas, et nad ei ole huvitatud suurest hulgast konkureerivatest toodetest. “Kui juba mõnes tooterühmas on olemas hea hinna ja kvaliteedi- ga toode ning kindel partner, siis sinna kõrvale ei ole lihtne pääseda.”

Ka Gardesti turundus- ja kommunikatsioonijuht rääkis, et nende sortimenti saamine sõltub vägaagi tootespetsiifikast. “Kui on hea toode, mis täiendab väga hästi sortimenti ja tootel on sobiv kvaliteet ja hind, siis käib sortimenti saamine lihtsalt,” ütles Kurim. Kui tegu on tootega, mis hästimüüva analoogtootena neil sortimendis juba olemas, siis on tema sõnul kaubavalikusse lisandumise võimalus keerulisem ja see peab

nende jaoks olema selgete argumentidega põhjendatud. “Täna on turul pakkujaid palju ning piirideta maailm oma võimalustega ka käeulatuses, et parimad lahendused meile ja klientidele välja selekteerida.”

Sortimenti saamiseks mitmeid võimalusi

Rannamäe ütles, et põnevate toodete leidmiseks tuleb silmad lahti hoida. Nii Eestis kui välismaal käies külastavad nad sarnase kontseptsiooniga müügikohti. “Tihti- peale saab vihjed ka klientidelt, kes on kusa- gil välismaal midagi põnevat näinud. Teinekord on hea tarnija leidmisel mänginud suurt rolli ka juhused.”

Gardestiga võtavad toodete pakkujad ise ühendust, saadavad näidiseid, saavad kokku tootejuhtidega, kus siis tutvustatakse oma tooteid ning pakumist. “Osaliselt võtavad meie tootejuhid ka ise ühendust kohalike maaletootjatega, Euroopa hankijatega ning otse tootjatega,” rääkis Kurim. Tema sõnul luuakse kontakte ja kokkuleppeid ka valdkonnamessidel ning infot uute huvitava toodete kohta leidub nii internetis kui jagatakse valdkonnaga seotud professionaalide ringkondades. Kurim rõhutas, et kursis tuleb olla ka konkurentide poolt pakutavaga, et sellest lähtuvalt kujundada enda eristuv sortiment.

“Külastame erinevaid taimemesse Hollandis ja Euroopas laiemalt. Üle maailma tulevad taimedega seotud müüjad ja ostjad kokku IPM-ile, aga külastame ka väiksemaid messe Euroopas,” rääkis Gardesti turundus- ja kommunikatsioonijuht. Jõulu- hooaja vaates külastavad Gardesti tootejuhid rahvusvahelist Christmasworldi messi. Kurimi sõnul ei saa mainimata jätta ka erinevate hankijate showroom’ide külastamist, kust saab väga hea ülevaate uutest kollektsioonidest ja hooaja trendidest.

Juhani Puukooli esindajad külastavad iga aastal mõnda messi ning nende hinnangul samu messe ei ole mõtet külastada. “Aiandusturul ei tule uudiseid nii kiiresti.” Peamiselt külastatakse erialamesse Saksamaal, Hollandis ja Poolas.

Hulgimüüja Horticom meeskond külastab kõiki suuremaid messe Euroopas. “Eelmisel hooajal käisime kahel messil Hollandis, Saksamaal, Suurbritannias ja Poolas,” ütles ettevõtte juht ja lisas, et korra külastati ka messe Hiinas ja Hongkongis.

Rikkalik valik suvelilli, roose ja püsikuid!

Eriti suur valik õitsvaid ripp-taimi rõdukastidesse, konteineritesse ja ampelpottidesse.

Vesneri Aed OÜ
Tartu vald, Vesneri küla, Tiigiäärse
Telefonid: **51 944 357** ja **50 92 279**
info@vesneriaed.ee | www.vesneriaed.ee

DIVERO MAJAD

Kevad on käes.
Kui soovid aeda mõnusat suvemaja,
siis nüüd on õige aeg tellida!

- GRILLMAJAD
- SUVEMAJAD
- SAUNAD
- KUURID

www.aiamajad24.ee

DIVERO EHITUS OÜ

Tallinna 58,
Kuressaare 93818

tel 523 6664

info@divero.ee

SÄÄSTA AEGA. INVESTEERI HOOLDUSVABADUSSE!

Metallist peenrapiire nõudlikule maitsele.

Vaata lähemalt www.vhhaljastus.ee

 [vhhaljastus](https://www.facebook.com/vhhaljastus)
tel 5565 1954

Marja- põõsad kasvama tehnika abil

Marjakasvatusest on saanud arvestatav ettevõtlusvorm alternatiiviks neile, kes ei soovi ühel või teisel põhjusel tegeleda n-ö tavapõllundusega – marjadest saab valmistada väga erinevaid tooteid ja turg neile näib avarana.

AIN ALVELA
kaasaautor

Setomaal Ostrova külas asuvas Lilleoru talus kasvatatakse marjaistanduses mahedalt viljeledes peamiselt musta sõstart, lisaks on vähemal määral vaarikat ja kultuurmustikat. Loodud on eraldi ettevõtte OÜ Ostrova Mari, tehnikasse on investeeritud päris tublisti, sest istandust on plaanis väheviisi avaramaks muuta. Kasutada saab ka Setomaa marjakasvatajaid koondava ühistu tehnikat. Nii ei ole laienemise peamine takistus praegu suutlikkus istandust tehniliselt või tööjõu poolest hallata, vaid tõsiasi, et esialgu ollakse veel stabiilsete turgude otsingul.

Sõstrad saab kombainiga hästi kätte

Lilleoru talu perenaine Aime Tulp räägib, et kõige töömahukamat etappi marjakasvatuses, marjade korjamist, saab spetsiaalse tehnika abil kenasti mehhaniseerida, mistõttu töökäsi on selle juures vaja minimaalselt – on tarvis kombaini vedava traktori juhti, kombainil on ametis kaks inimest ja siis veel üks, kes korjatud marjad põllult ära veab. Sedaviisi kolme-nelja inimesega töötades saadakse marjad Lilleoru talu neljalt hektarilt koristatud keskeltläbi kolme päevaga. Erinevalt näiteks maasikakasvatajatest, sest aedmaasika istanduses tuleb suur osa tööst, alates taimede istutamisest ja muldamisest, lõpetades marjade korjamisega, teha käsitsi. Kusjuures põllud tuleb mitu korda üle korjata, sest marjad valmivad ju erineval ajal.

Praegu kasutatakse talus ühistu kombaini, aga Aime Tulp märgib, et kui istandus suuremaks kasvab, on vajalik ka endale kombain soetada.

“Olenevalt ilmast saame ühe hektari koristatud ühe päevaga, see töö läheb päris kiiresti,” selgitab ta. “Kombainiga koristame praegu musta sõstart, vaarikaid, kui need pole toestatud, saab põhimõtteliselt ka kombainiga koristada, aga kuna meil on vaarikat vähe, siis need korjame pigem käsitsi, sest nõnda saab müügarjad mahlaks minevatest paremini eraldi sorteerida.”

Marjakasvatus käib Lilleorus maheviljeluse põhimõtteid järgides ja hea saagi huvides on vajalik iseenesest murukatttega põllul kasvavate marjapõõsaste kasvuala mul-

▲ Marjaistandikus on tänapäevane tehnika igati abiks.

„Ei ole alust kartustel, et kombain marjad ära lõhub või liialt prahisena korjab või et kaod oleksid kuidagi väga suured. Tuleb lihtsalt ära tabada õige aeg, mil koristama minna.“

Ostrova Mari OÜ juhatuse liige Neeme Tulp

da aereerida ja kobestada. Selleks on olemas spetsiaalsed põõsastealuse pinnase freesid noortele ja jube enam kui kahe aasta vanustele põõsastele. Nimelt hävitab vaarika-, sõstra-, karusmarja- ja teiste marjapõõsaste aluse ala regulaarne freesimine umbrohu ja kahjurid, mis on vajalik marjade õige kujunemise ja küpsemise tagamiseks. Marjapõõsaste ridadevahelist ala aga tuleb regulaarselt niita.

Igatahes julgustab Aime Tulp kõiki, kel maal selleks võimalus olemas, marjakasvatusega tegelema, sest tema sõnul on just mustasõstrakasvatus valdkond, millega saab tegeleda ka oma põhitöö kõrvalt, n-ö hobi korras. “Mõne hektari suuruse sõstrapõlluga on võimalik hakkama saada, kui kulutad selleks mõned nädalavahetused ja oled valmis ohverdama paar päeva oma suvepuhkusest,” kinnitab ta.

Setomaale jõudis ainulaadne prits

Kui väiksema tehnika soetamisega saavad marjakasvatajad ise hakkama, siis suuremat tehnikat on hankinud Setomaa marjakasvatajaid koondav tulundusühistu Seto Aiad, mille marjaistandikud laiuvad juba enam kui neljakümnel hektaril ja kasvamas on seal pea 180 000 marjapõõsast.

Ühistu juhatusse kuuluv Aime abikaasa Neeme Tulp märgib, et marjaistanduse rajamine algab nagu ikka põllumaa ettevalmistamisest – väetamisest, kündmisest, randaalimisest ja kultiveerimisest. Selleks ja tege-likult ka ülejäänud tööde tegemiseks peab marjakasvatusega tegeleval talul, kui tal on

juba kasvõi paar-kolm hektarit maad, olemas traktor. Selleks piisab umbes sajahobujõulisest masinast, mille külge saab rakendada nii erinevad mullafreesid, taimekaitsevahendi pritsid, marjakorjamise kombaini, niidukid ja muu vajalikku.

“Võin kinnitada, et nii eesrindlikku marjaistanduse tehnikat kui meie ühistul, mujal Eestimaal ilmselt leida pole,” iseloomustab Neeme Tulp TÕ Seto Aiad varustust. “Traktorid ja väiksem tehnika on igal marjakasvatajal endal olemas, üks kombain on ühistul, kaks talunike erakasutuses ja alles neil päevil jõudis meile päralt siinmail ainulaadne tunnelprits, millega põõsaid kas siis bioloogilise kahjuritõrjevahendi või leheväetisega töödelda.”

Lilleorus pole põõsaste peal olnud siiani vajalik taimekaitsevahendeid kasutada. Uus prits on hinnalt kallis, pea 40 000 eurot maksev ja selle tootja väitel Balti riikides siiani sellist polnud. Maheviljeluses tohib kahjuritõrjeks kasutada vaid looduslikke kahjuritõrje vahendeid, kas siis nõgeseleheleotist, rohelist seebist tehtud seebilahust vmt. Uus prits kujutab endast traktori haakesse käivat seadeldist, mis sõidab üle põõsaste ja pritsimine toimub telki meenutava katuse all, kus on hulk erisuunalisi pihus- teid. Põõsas satub n-ö telgi embusse ja pritsitakse igast küljest põhjalikult üle.

Freesid noortele ja vanematele põõsastele

Maheviljelus näeb ette, et 50 cm ulatuses põõsa juurest peab pinnaseks olema must muld. Et seda tagada, peab põõsaste kasvuala regulaarselt freesima. Enne mulla kobestamist lisatakse sinna maheväetist, mida Lilleoru talu ostab Hollandi tootjalt.

Väikeste põõsaste puhul saab freesimist korraldada nõnda, et traktor sõidab põllul nii, et põõsad jäävad kahe ratta vahele, traktori taha haagitud freesil istub inimene, kes kahe hoovala liigutab vajadust mööda kokku ja lahku kahte pöörlevat ketast, mis ongi freesi tööorganiks, kobestades põõsaalust mulda.

Kui põõsad on juba enam kui kaheaastased ja traktor nende kohal enam sõita ei saa, tuleb kasutada teist tüüpi freesi, mis liigub põõsaste vahelisel rajal sõitva traktori kõrval. Lilleoru talus on selline seade soetatud

Itaaliast, mida sealmail kasutatakse viinamarjaistandustes, kuid sobib suurepäraselt tööks siinsetel marjapõldudel. Selle tööpõhimõte on selline, et masin tunnetab selle küljes olevate justkui vuntsidega ära, kui järjekordne põõsas läheneb ning juhib pinnasel pöörlevad freesketad istikust eemale. Ühistu on soetanud suurema marjaistanduse freesi, mis suudab ette võtta umbrohu hävitamise kahest põõsareast korraga.

Kombain teeb marjaiaias puhta töö

Kui marjad küpsed, tuleb istandusse kombain – traktori haakes olev seadeldis, mille tööpõhimõte on paljuskii sarnane kartulikombaini tööle. Spetsiaalsete kummist haaratsitega võtab kombain ette pool põõsast, painutab seda kombaini transportööri lindi kohale ja saputab parajalt nii, et marjad kukuvad lindile ja liiguvad lindi lõpus oleva ventilatori ette, mis puhub neile just paraja tugevusega õhujoot, et praht minema lendaks, aga marjad alles jääksid. Kui põõsad ühte pidi läbi käinud, tuleb kombain teise tööreaga ja puhtaks võetakse põõsaste teine külg.

On ka kombaine, mis koristavad terve rea korraga. Neeme Tulp selgitab, et sellise tehnoloogia rakendamine eeldab muidugi eraldi just kasvatuste jaoks aretatud marjasortide olemasolu, mille põõsad on püsitiise kasvuga ja marjad valmivad üheaegselt. “Kui need tingimused on täidetud, siis saab kombainiga koristada nii sõstraid, karusmarju kui vaarikaid,” räägib Tulp, kes oma istanduses kolm aastat kombaini kasutanud. “Ja ei ole alust kartustel, et kombain marjad ära lõhub või liialt prahisena korjab või et kaod oleksid kuidagi väga suured. Tuleb lihtsalt ära tabada õige aeg, mil koristama minna. Et mari oleks just parajalt küps, ei oleks liialt toores ega oleks ka juba n-ö keema läinud ehk üle küpsenud.”

Mustikaid, maasikaid ja teisi n-ö maas kasvavaid marju saab aga ikkagi kõige efektiivsemalt korjata käsitsi.

Neeme Tulp ei poolda ka nn korjekam- mide või -kühlite ja käikombainide kasutamist näiteks mustikate korjamisel, sest need lõhuvad nii taimi kui marju, kusjuures varred tehakse puhtaks nii küpsetest kui toorest marjadest.

◀ Marjakombain siirdub põllule. Tarvis on vähemalt ühte inimest, kes täis saanud kastid tühjade vastu vahetab.

FOTOD: ERAKOGU

KASVATA ILU KOGU SUVI.

Aiand ja Aiandikauplus VÕLUAED

Rikkalik valik suvelilli, püsiguid, hekipuid, maitsetaimi ja erinevaid aiakaupu. Pühendunud ja sõbralik meeskond jagab professionaalselt nõu ja abi, lähenedes igale kliendile personaalselt.

Väikest aiatehnikat mitut masti

Kui marjaaed pole veel mitme hektarite suuruseks kasvanud, piisab seal toimetamiseks ka väiksemast tehnikast – abiks on mootoriga mullafreesid ja kahe rattalised traktorid.

Motofreesid on mõeldud mullatöödeks väiksemates marja-, puuvilja- või juurviljaaedades, nende võimsus jääb 4 hj piiresse ja seadme enda kaal ei ületa 40 kg. Nende peamine funktsioon on mulla pealmise kihi kobestamine, näiteks maapinna külviks või istutamiseks ettevalmistamiseks, aga ka juba kasvavate taimede ümber umbrohu eemaldamiseks. Sellise free-si töösügavusest, mis on kuni 15 cm, selleks täiesti ka piisab. Motofreeside tootlikkust piirab aga nende suhteliselt väike töölaius, mis üldiselt ei ületa 50 cm, mistõttu väikest aiatehnikat müüva OÜ Sevier spetsialistid soovivad neid kasutada aedades, kus haritava pinna ulatus jääb 600–800 m² piiresse. Motofreesi soetamisel tasub valida seade, mille freesielemente saab ka vähemaks võtta, sest näiteks aedviljapeenarde vahede harimisel võib poolemeetriine töölaius liialt suur olla.

Suuremate põllupindade ja kõvema pinnase puhul jääb motofrees aga hätta – kui muld on savine või paakunud, siis motofrees ei suuda seda oma kerge kaalu, vaid ühe käigu ja mootori väheldase võimsuse tõttu n-ö läbi hammustada, hakkab hüppama ja lõppeks ei tee tööd enam korralikult. Läbiküündmata murukamara töötlemiseks aga ei sobi motofrees niikuinii.

Raskema pinnase ja suuremate aedade jaoks on mõeldud juba tõhusamad riistad – kahe-

rattalised traktorid, mil mootorivõimsust juba 6–10 hj, käike on neil juba vähemalt kaks, tavaliselt siiski 4–8, neile saab külge rakendada mitmesuguseid lisaseadmeid, saab kasutada käru ja tekitada nõnda üpris hea läbivusega transpordivahendi.

Käikude olemasolu võimaldab mitte ainult masina enda liikumiskiirust muuta, vaid nõnda saab reguleerida ka freeskultivaatorite pöörlemiskiirust. Näiteks aeglasel käigul löikub free-si hammas sügavale pinnasesse ja frees segab selle nt labida sügavuselt paremini läbi, kiirel käigul on töötlemissügavus väiksem, mullaharimine pindmine, kuid seevastu töötlevad freesid pinnase ülemist kihti päris peenks. Ja ainult aeglane käik lubab efektiivselt töötada adra, muldaja ja teiste lisaseadmetega.

Kahe rattaliste traktorite tööorganite laius ulatub juba meetrini ja vahel rohkemgi. Tänu võimsusele ja kiiremale käigule saab töö tehtud kiiremini ja efektiivsemalt. Ka tehniliselt on need masinad täiuslikumad ja töökindlamad motofreesidest. Suurematel minitraktorite mudelitel on juba ka mootorist sõltumatu pöörete arvuga jõuotuvõll, mis lubab avardada kasutatavate lisaseadmete valikut. Juhthoobadele on paigutatud traktori käivitamiseks siduri ja kiirpeatamise kangid ja mootori käivitustakisti.

Lisaks on traktorid varustatud diferentsiaali ja pooltelgedega, mis annavad võimaluse kasutada külgpideid, ühe rata vedu välja lülitada ja manööverdusvõimet parandada.

Kvaliteetsed Kekkila mullad leiad Võluaed Aiandikauplusest.

Avatud iga päev

Pirita linnaosas Kiviaia tee 11, Tallinn

Tel 601 1430 info@voluaed.ee / www.voluaed.ee

[Facebook.com/voluaed](https://www.facebook.com/voluaed)

KEKKILÄ
GARDEN
Aias on kõik hästi.

Võluaed
AIAND AIANDIKAUPLUS

Botaanikaaed

avas suvehooaja

Maikuu esimesel päeval avas Tallinna Botaanikaaed suvehooaja. Päeva alustati aiandusteraapia loenguga, kus botaanikaia aednik Tiina Marjapuu rääkis sellest, kuidas mõjuvad tarbetaimed meie meeleolule ja millist rõõmu neist olla võib lisaks kõhutäiele.

MEELIKA SANDER-SÕRMUS
meelika@pollumajandus.ee

 Põllumajandus.ee

Esmalt rõhutas Tiina Marjapuu, et tema pole terapeut, vaid on aednik. “Kuna aga järjest enam on näha, et sellised tavalised, igapäevased tegevused on saanud endale juurde sõna teraapia, näiteks liikumisteraapia, muusikateraapia ja ka aiatöid tehes võib olla tegu aiandusteraapiaga, siis võib sel teemal arutleda küll,” ütles Marjapuu, kelle igapäevatöö on olla botaanikaia Meelte Aia aednik.

Marjapuu sõnul on selline lahendus, kus ilutaimed on kokku sobitatud tarbetaimedega, juba vana komme, esimesed sellelaadsed ülestähendused on tehtud näiteks 1700. aastal Peterburis, kus tsaar Peter I lasi iluaeda sobitada kõõgiljajad. Seda nimetati tol ajal Hollandi stiiliks.

Igal juhul on aiandus teraapiline tegevus, kui kogu protsess läbi mõelda. “Mida ma tahan kasvatada, kus on see koht, kus ma aiandusega saan tegeleda, millised on minu ressursid, nii ruumi osas, ajalised kui rahalised – need on küsimused, mis vajavad esmalt läbimõtlemit. Kui palju ma tahan panustada, et tegevus ei muutuks mulle vastumeelseks kohustuseks, on ka vaja selgeks saada,” rääkis Marjapuu.

Iluaiaandus on enam kui ainult ilu

Ta lisas, et kui juba on alustatud, on veel vaja läbi mõelda kolm olulist teemat – esimene on jäätmemajandus – kas ja kuidas ma taimejäänused komposteerin, kuhu need ladustan.

“Siin tuleb mõelda, et linnas on selleks omad nõuded, näiteks ei tohi Tallinna linnas olla kompostihunnik naaberkrundile lähemal kui kolm meetrit. Ka näiteks soovitus, et haiged oksad põletage, ei saa täita, sest linnas tule tegemine pole lubatud,” selgitas ta.

Lisaks tuleb mõelda läbi kastmislahendused. “Näiteks kasvasime me Meelte Aias tõstetud, n-ö kastpeenras, eelmisel aastal üheksat sorti kartuleid. Kartuli puhul on tagatud nii silmailu õitsemise ajal kui ka kõhutäis sügisel. Mõõdunud suvi oli meeltult soe ja kuiv, aga mul ei olnud vaja muretseda, sest peenar oli varustatud tänapäevase kastmissüsteemiga. Nii saime ilusa saagi – eriti ägedad olid sordid ‘Kongo’, mis on tumelilla sisuga ja ‘Väike verrev’. Viimane on vana Eesti sort, mis on ebatavalise, pisut vürtsika maitsega,” tõi Marjapuu ühe näite.

Erinevaid kastmissüsteeme saab ise meisterdada või siis osta, tõsi, need on kallid, aga pikas perspektiivis tasuvad kindlasti ära.

Kolmas teema, millele mõelda, on aiandusega kaasnejad – linnud, närilised, teod, herilased-mesilased, liblikad jt. “Üks herila-

▲ **Tiina Marjapuu rääkimas aiandusteraapiast.**

◀ **Praegu ootab istutusala öökülmade möödumist, siis saab sellest jälle kaunis, meelikosutav aed.**

FOTOD: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

sepesa hävitab suve jooksul samapalju tüütuid putukaid kui tihase perekond. Hiirte ja mullamuttide suhtes mul häid sõnu öelda pole, nad suudavad ikka palju kahju teha. Ka teod, viimasel ajal just invasiivne Itaalia teetigu, on meil järjest enam probleeme tekitav,” tõi ta näiteid. “Kuidas ja milliste vahenditega ma kahjureid tõrjun, on kindlasti vaja läbi mõelda. Koduaeda soovitatakse pigem looduslikke vahendeid – tuhka, rohelist seepi või tubakatolmu, aga viimast samas enam ei soovitata väga kasutada selle nikotiinisalduse pärast.”

Hea alustada maitsetaimedega

Mida siis kasvatada? Kõige lihtsam on alustada ettekasvatatud lilled ja maitsetaimede kasvatamisega. Ise külvata, pikeerida ja istutada on samas palju huvitavam. “Maitsetaimi on meil müügil tohtu valik. Basiiliku, pune, peterselli, rosmariini ja salvei kõrval võib proovida näiteks sidrunmonardat, aed-mädarõigast, verevat oblikat, misuunat, taksoide ja paksoide. Tavapärase piparmündi kõrval võib panna valge piparmündi, õunmündi, rohemündi, tuttmündi või sidrunmelissi,” jagas Marjapuu soovitusi.

Ka harilik köömen on tema sõnul kena maitsetaim ning ka harilik leesputk võiks olla olemas suppi maitsestamiseks. “Ja salati ning kapsaste erinevaid sorte on meeltult. Kõõgiljadest tasub proovida mustrõigast, mustjuurt, lehtkapsast, naerist. Kaunviljadest on nii ilu kui saaki – proovida võiks kikerhernest, õisuba, lobauba ja muidugi tavalist aeduba ja põlduba,” rääkis Marjapuu.

Pärast aiandusteraapia loengut siirduti koos metoodik Urmas Laansooga ekskursioonile botaanikaia välialale.

3500

ruutmeetri suurusesse Meelte Aeda on istutatud botaanikaaija tarbetaimede kollektsioon.

MIS ON MIS Meelte Aed

Läbivaks teemaks on Elu ja sellest lähtuvalt on ala jagatud erinevateks osadeks – Elu tee, Elu ring, köögiviljaaed, ravimtaimede aas ning paradiisiaed.

Tutvuda saab nii tuntud kui ka uute ja põnevate köögiviljade ja maitsetaimedega. Päikesepaistelisel ravimtaimede aasal kasvavad ravim- ja lõhnataimed, teraviljad, õli- ja kiutaimed. Paradiisiaias kasvavad viljapuud ja marjapõõsad. Pergolale külgedele kinnitatud võreseintel kasvavad söödavate viljadega vääntaimed ja Eestis aretatud elulõngade sordid.

Suunatud ennekõike erivajadustega inimestele, kuid ka nii profi- kui hobiaednikele, ravimtaimemehvile, toidugurmaanidele ning kooliõpilastele. Aias saab taimi vaadata, puudutada, nuusutada, vahel ka maitsta ja isegi kuulata – tunnetada läbi kõikide meelte.

ALLIKAS: TALLINNA BOTAANIKA AED

◀ Meelte Aed eelmisel suvel. FOTO: BOTAANIKAAED

BALTIC Bark

VANAS HEADUSES, UUES KUUES!

Otsi poodidest või
telli kodulehelt alusega koju

mults.ee

◀ **Loebneri magnoolia õied**
olid saanud mõningase
öökülmakahjustuse.
FOTO: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

Jalutuskäik botaanikaaias: Kuidas kasvatada

magnooliat

Tallinna Botaanikaaiast leiab mitmeid magnooliasorte – on nii roosade, valkjate, kollaste kui punaste õitega. Ka on neil erinevad õitsemisajad, on sorte, mis õitsevad alles augustis-septembris.

Maikuu esimesel päeval oli täisõites kaks sorti – Loebneri magnoolia ja Hondo magnoolia. Kahjuks oli öökülm õisi näpistanud ja kohati olid need muutunud pruuniks, jättes mulje, nagu oleks puu juba ära õitsenud.

Botaanikaaias metoodik Urmas Laansoo rõhutas, et kui on soov osta oma aeda magnoolia, siis tuleb valida sordid, mis on meie kliimas vastupidavad. “Umbropsu neid aianduspoest või puukoolist osta ei tasu. Eestis on kõige vastupidavam kindlasti Loebneri magnoolia. Ta ei karda talvekülma, ükski lehepung või õiepung ei ole talvekülma võetud, aga kuna ta puhkeb nii varakult kevadel õide, siis hilise kevadise öökülma suhtes on õied tundlikud. Ka on meie kliimasse hästi sobiv Jaapanist pärit magnoolia Hondo,” rääkis Botaanikaaias metoodik.

Ta lisas, et kui magnoolia on juba aias olemas, siis ümber puu tüve ei soovita ta mingeid kaevamisi ega kobestamistõid te-

ha, sest puul on palju pindmisi juuri ja nii võib neid kahjustada.

“Ka on tähtis see, et magnooliat ei tasu pügada, ta küll talub pügamist, aga nii kallist puust pole mõttekas n-ö hekki teha. Ka ei õitse siis puu nii nagu soovite, sest pügades lõikate ära õiepungad. Magnoolia õied tekivad ainult oksa tippu, need moodustuvad eelmisel aastal ja puhkevad õide varakevadel.”

Eesti suurim magnoolia kasvab Laansoo sõnul Põlvamaal Maaritsas, Karu järve ääres. “Muidugi pole see looduslik puu, vaid on sinna istutatud 100 aastat tagasi. Puu on juba 16 meetrit kõrge. Seal on tegu teravalehise magnooliaga *Magnolia acuminata* L.”

Magnooliataime omanikuks saades tuleb teada, et Eesti kliimatingimustes peab kasvukoha valima võimalikult sooja ja tuulevaikse. Et taim rikkalikult õitseks, võiks kasvukoht olla päikesepaisteline. Muldest sobib parasniiske, hea õhustatusega, viljakas ja nõrgalt happeline muld. Puud istutades tasub lisada istutusauku veidi happelist rabaturvast. Kui on oodata külma talve, siis tasub noori puid kaitsta varjuskangaga.

MIS ON MIS Magnoolia sordid

Loebneri magnoolia

Magnolia × loebneri Kache (M. kobus × M. stellata)

Kuni 5 meetri kõrgune heitlehine pöösas või mitmetüveline puu. Lehed kuni 12 cm pikkused, tumerohelised.

Õitseb mais enne lehtimist. Õied suured, sordist olenevalt kas valged või roosad, meeldiva lõhnaga.

Väga külmakindel meie kliimas.

Hondo magnoolia

Magnolia kobus DC (lvv Kobus magnoliija)

Looduslikud kasvualad Jaapanis.

Heitlehine, laiuva võraga, 2-3 meetri kõrgune puu või pöösas.

Valged ja lõhnavad õied puhkevad enne lehtimist mais.

Üks külmakindlamaid magnoolialiike.

◀ Hondo magnoolia kaunid õied.

FOTO: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

STERNBERG
www.sternoberg.ee

Grill-kiiku

saad katsuda ja

proovida järgmistel laadadel:

10.-12. mail (R,L,P) Luige Kevadlaad

10.-11. mail (R,L) Pärnu Taimelaad

17.-19. mail (R;L;P) Türi Lillelaad

25.-26. mail (L;P) Järeda Aia- ja Lillepäevad

KAPTENI GRILL

Liugle mõnusalt elumere lainetel:
kiigu, grilli ja tšilli!

Vaata lisaks:
www.sternoberg.ee
või võta ühendust:
+372 5558 0624
info@sternoberg.ee
f Sternoberg

LUIGE MAAELU NÄITUSLAAT

10. mail 12–19 11. mail 9–17 12. mail 9–16

KODUAIA- JA KÄSITÖÖLAAT

TOIDUTURG

KODU- JA EKSOOTILISTE LOOMADE,
LINDUDE JA KALADE NÄITUS
TORE PÄEV KOGU PERELE

PILETITE EELMÜÜK

PILETILEVI

www.luigelaat.ee

EESTI TÕUKARI
75 AASTAT USALDUSVÄÄRSUST

Jaani
aastast 1998
LIHAPOOD

Ilusat
grillihooaja algust!

- Pakume kohapeal valmistatud grillvorste, grill-liha ja saslõkke, maitsestatud lambakarreed, ahjupraade ning kulinaariavalikut.
- Hea valik lihameistri poolt kohapeal lõigatud kodumaist sea-, veise-, lamba ja vasikaliha.
- Pakume ka maheveist, küülikut, mahemuna ja mahepiimatooteid, suitsuliha tooteid Karula lihatööstusest, käsitöö õllesid ja siidreid, maitseained Piprapoest.
- Valikus on ka laagerdatud ja marmorliha Austraaliast, Brasiiliast ja Uruguast ning palju muud.

Carl Robert Jakobsoni 72, Viljandi, tel 433 6036 E-R 7.30-22.00 L-P 9.00-22.00
Riia mnt 49, Viljandi, tel 433 7464 E-L 7.30-19.00 P 9.00-19.00

Üldinfo +372 505 7366, viljandirender@gmail.com
Merivälja tee 22, Pirita tel 633 2887, Avatud E-P 10-20

RÄPINA
AIANDUSKOOL

nutikas looduslähedane elu

AEDNIK

PUUKOOL, ILUAIANDUS,
KÖÖGIVILJA-, PUUVILJA- JA MARJAKASVATUS

FLORIST

LILLEKAUPLUSE TÖÖ,
LILLE- JA TAIMESADED

KESKKONNASPETSIALIST

EESTI FAUNA JA FLOORA,
LOODUSHOID, JÄÄTMEAJANDUS

MAASTIKUEHITAJA

HALJASTUS, SILLUTISED,
PUIT- JA KIVIRAJATISED AIAS

TEKSTIILKÄSITÖÖLINE

ÕMBLEMINE, TIKKIMINE, KUDUMINE,
HEEGELDAMINE, UNIKAALNE TEKSTIILKÄSITÖÖ

TULE MEILE ÕPPIMA!

WWW.AIANDUSKOOL.EE

Jalutuskäik botaanikaaias: Ära söö tundmatut taime

Järjest enam on sagenenud juhud, kus inimene sööb mõnd meie aedades või looduses kasvavat taime ja saab seetõttu mürgituse. Tallinna Botaanikaaias metoodik Urmas Laansoo rõhutab, et seepärast ongi oluline taimi tundma õppida. Ja kunagi ei sööda taime, mille ohutuses ei saa olla kindel.

Praegu on karulaugu hooaeg ja nagu ikka, aetakse seda taime segi nii metsas piibehele ehk maikellukesega kui koduaias kasvava hariliku sügisliillega. Laansoo sõnul on selge võimalus karulauku eristada mürgistest taimedest.

"Kuidas vahet teha? Igal juhul mitte maitsta! Karulaugul on omapärane küüslaugu lõhn. Kui seda ei tunne, tasub taime lihtsalt natuke mudida, siis on lõhn paremini tunda. Sügisliilil sellist laugulise lõhna pole. Ka hakkab karulauk varakevadel, üldjuhul juba mais, õitsema. Tal on valged õied. Sügisliilil seevastu kevadel õiepungi taimedel pole, on vaid lehed. Sügisliilil õitseb sügisel ja tema õied on roosad," õpetas Laansoo.

MIS ON MIS Karulauk

Kuulub lauguliste sugukonda.

Kasvatatakse kultuurtaimena aedades, aga kasvab ka metsas, parkides.

Lehti noortaimel üks leht, taimel 2-3. Lehed laba pikkuse või pikema tiivulise rootsuga ja kolmekandilise õisiku varrega.

Sibul valge.

Õitseb mais ja juunis.

Sügisliil

Mürgine!

Kuulub sügisliiliste sugukonda. Rahvapärastel nimetatakse kai sügiskrookuseks.

Lehti noortaimedel kevadel sageli üksainus, matuursetel taimedel juurmine lehekodarik, mis koosneb 3-5 tõmbi tipuga lehest. Leht on lai, sageli läikiv ja ilma valkja keskroota.

Sibulmugul mullas ruijas või kooniline ebasümmeetriline.

▲ Selline näeb välja mürgiputke risoom.

◀ Kontrolli, mida loodusest korjajad: karulaugul on tuntav küüslaugu lõhn.

FOTOD: MEELIKA SANDER-SÕRMUS

Tappev mürgiputk

Maailmas leidub üle 10 000 liigi mürgiseid taimi, meil Eestis on neid aga suhteliselt vähe. Kõige mürgisem taim meie looduses on harilik mürgiputk (*Cicuta virosa*).

"Tavapäraselt võib seda leida jõgede või järvede kallastelt. See on väga hea magusa-vürtsika lõhnaga ja ka taime maitse pole kibe ega ebameeldiv, meenutades pigem sellerit või peterselli. Juba 1 gramm seda taime tapab, kopsud lakkavad töötamast ja inimene lämbub. Mürgiputkel on üks kindel tunnus, mille jär-

gi selle ära tunneb. Selleks tuleb mürgiputk veekogu äärest välja tõmmata ja tema juuremugul ehk risoom lahti lõigata. Ühelgi teisel Eestis kasvaval taimel ei ole ristivaheseintega õhulisi kambreid," selgitas Tallinna Botaanikaaias metoodik Urmas Laansoo.

"Kui juhtub nii, et ollakse söönud mõnd taime, mille tõttu inimese seisund halvenes, siis on tark kiirabisse pöördumisel ka see taim kaasa võtta. Nii saavad meedikud kohe õige raviga alustada," lisas ta.

Sinijärv: kõik aiandushuvilised on oodatud

Kui aiandusest huvitatud külastab suvel puhkusel olles botaanikaaias erinevates maades, siis vahelduseks tasuks seada sammud hoopis meie oma Tallinna Botaanikaaias.

Seal toimub pidevalt erinevaid üritusi, millel tasub osaleda. Ka niisama taimi tundma õppida on seal mõnus – kõik kollektsioonid on kenasti infosiltidega varustatud ja alati olemas personal, kes aitab, kui tekib küsimusi.

Tallinna Botaanikaaias juhib Urve Sinijärv, kes on seda ametit pidanud juba üle aasta. Tema sõnul on selle aja jooksul paika saanud botaanikaaias lähiaastate arenguplaanid ning neid plaane on juba ka realiseerima asunud. "Olulisemad hetkel käsil olevad investeeringud on seotud palmimaja rekonstrueerimisega, mille projekt valmib suvel ja uue haldushoonega, mille projekteerimise hanget on välja kuulutatud. Mõlema ehitus on kavandatud järgmiseks aastaks. Pärast uude hoonesse kolimist on võimalik ette võtta praeguse administratiivhoone kohandamine külastuskeskuseks ning see peaks toimuma 2021. aastal. Samuti on töös alpinaariumi ehk mägiaia ning kogu vetesüsteemi projekteerimine, nende ehitustööd algavad juba sel sügisel ja viiakse etappide kaupa läbi paari kolme aasta jooksul. Lisaks on

hulk kollektsioonide arendustöid avamaal," rääkis Sinijärv ja täiendas, et neid ulatuslikke korraldamis- ja ehitustöid rahastab Tallinna linn, kelle allasutus ollakse.

Alati midagi uut

Botaanikaaias on pidevas arengus – tekib uusi alasid ja värskendatakse vanu. Igal aastal saab uue ilme ka botaanikaaias esiväljak, mistõttu tasub aiandushuvilisel tulla ise uudistama, mis vahepeal tehtud on. "Kui eelmisel aastal tähistasime Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva Eesti 1920.–30. aastate aianduskultuuri temaatilise välinautusega, siis sel aastal saab see laulu- ja tantsupeo teemalise kujunduse," mainis Sinijärv.

Täiesti uus arendatav suund on erinevate rohttaimekoosluste rajamine ja tutvustamine. "Meie maastik võimaldab seda suurepäraselt. Kavas on eksponeerida Eesti looduslikke niidukooslusi ja erinevaid muid ilutaimi. Teeme koostööd haljassalad hooldavate linnaasutustega, eesmärgiga muuta need looduslikumaks, liigirikkamaks ja esteetilisemaks ning ühtlasi vähendada niitmiskogust," tõi botaanikaaias juht veel välja ühe teema, mis teoksil.

Ilma rahvusvahelise koostööta ei saa toimida tänapäeval ükski teadusasutus, mida botaanikaaias kahtlemata on. "Bo-

taanikaaias on rajamisest saadik olnud teadusasutus ning ka praegu on erinevad rakenduslikud uuringud meie üheks oluliseks tegevussuunaks. Äsja kinnitas teadusnõukogu uued teadustöö teemad ning nende kohaselt tegeleme Eesti ja rahvusvaheliselt ohustatud taimeliikide kaitsega ja linnakeskkonna elurikkuse suurendamisega, aga ka keskkonnaseisundi hindamisega. Teeme uuringuid nii linna kui riigi huvides, kuid ka rahvusvaheliselt," selgitas Sinijärv.

Ta lisas, et üks nende asutuse tugevaid külgi on näiteks sõnajalgtaimede populatsioonide taastamisökoloogia. "Pikaajaline edukas kogemus kohalike kaitsealuste sõnajalgtaimede uurimisel on andnud võimaluse katsetada olemasolevat teadmist rahvusvahelisel tasemel ohustatud sõnajalgtaimede populatsioonide taastamisega."

Rõhk keskkonnateadlikkusele

Küsimusele, milline on botaanikaaias roll aiandushuviliste koolitamisest läbi teabepäevade, vastas Urve Sinijärv, et botaanikaaias kui aiandusalase kompetentsikeskuse roll on suur ja et see kasvab veelgi.

"Meil on soov korraldada rohkem kõikvõimalikke koolitusi, seminare ja töötubasid. Oleme seadnud oma põhieesmärgiks keskkonnateadlikku-

se suurendamise ja vastava hariduse andmise. Botaanikaaias mitmekesine maastik ja selle asuvate koosluste liigirikkus ning kena kujundusega hästi hooldatud taimekollektsioonid on seda suunda silmas pidades nii õpiobjektiks kui suurepäraseks õpikeskkonnaks. Ehk lühemalt – kollektsioonid on ühtlasi õpiobjektiks loodus- ja keskkonnahariduse andmisel. Lisaks saab selles kaunis ja maastikuarhitektuuriselt väärtuslikus keskkonnas lihtsalt puhata," ütles Sinijärv.

Et teadmisi jagada, peab neid kuskilt ammutama. Nii on botaanikaaias meeskonnal oma raamatukogu ja selle kaudu olakse kursis kõige uuema erialakirjandusega. Samuti on igapäevane suhtlus erialaspetsialistidega nii Eestis kui rahvusvaheliselt.

Uurisime, kui palju igal aastal investeeritakse taimekogusse ja mis taimed on kõige kallimad. Aia juhi sõnul tegeletakse igal aastal kollektsioonide säilitamise ja täiendamisega.

"Ilmselt on kõige kallimad puittaimed ja eksootilised kasvuhoonetaimed, kuid saame vahetuse teel kollektsioonidele täiendust nii seemnete kui istikutega, mis on ka teistest botaanikaaiadest ja taimekasvatatelt. Seetõttu ei ole rahalist väärtust alati võimalik mõõta," sõnas Sinijärv.

VAATA VEEBIST

Tutvu Tallinna Botaanikaaias üritustega nende kodulehel botaanikaaiad.ee

LOODUSKIVIMATERJALID

Laos suur valik plaate, kive ja hooldusvahendeid.

Näidised ja ladu Silikaltsiidi 7, Tallinn
(avatud eelneval kokkuleppel)

Tel 503 5141, aivar@lossikivi.ee

www.lossikivi.ee

INNOVATIIVSED
keskkonnasõbralikud vahendid
puitpindade töötlemiseks

HOLZProf®

HOLZ PROF Sügavimbuv puidu tulekaitsevahend Euroklass B-s1,d0 ja K₁/K₂10. Toode on sertifitseeritud.	HOLZ BIO Tõhus sügavimbuv puidukaitsevahend Kaitseb mädanemise, puidusine, seene ja puidukahjurite eest.
HP RENOVATOR Kiire puidu renoveerimisvahend Puhastab puitu k.a väärispuidu ja taastab pinna loomuliku värvi.	Tootja: HOLZ PROF OÜ www.holzprof.ee

HOLZ PROF-i tooted:

- Loodud ja toodetud Eestis
- Profesionaalised vahendid sise- ja välisrõõks
- On lihtne kasutada
- Ei sisalda kloori ega klooriühendeid, seetõttu ei hävita puitu
- Ei sisalda lendavaid aineid ega raskeid metalle
- Testitud ja heaks kiidetud rahvusvahelisel tasandil
- Tooted on aastate jooksul näidanud oma efektiivsust

Kristiine Aiakeskus
WWW.KRISTIINEAIAKESKUS.EE

Roosiistikud
Püsi- ja suvelilled
Ilupuud ja -põõsad
Okaspuud ja hekitaimed
Viljapuud ja marjapõõsad
Maasika- ja vaarikataimed

**MÜÜGIL
SÕBRALIKE HINDADEGA**

Linnu tee 39 / Kännu 49a, Tallinn
tel: 506 7799
e-post: puukool@kristiineaiakeskus.ee
facebook: KristiineAiakeskus

AIRVITAMIN
www.airvitamin.ee

Soodushind
149€

Riputatav soojuskiirgur H2.0R
Reguleeritav võimsus
800W/1200W/2000W
Led valgustus
Puldist reguleerimise võimalus

Soodushind
169€

Riputatav soojuskiirgur H 2.5 R
Reguleeritav võimsus 1000W/1500W/2500W

Soodushind
99€

Riputatav soojuskiirgur H 1.8 R
Reguleeritav võimsus 800W/1000W/1800W

Riputatavad soojuskiirgurid. Valgus ja soojus ühest allikast

Pojengid nagu mets

Viimase viiekümne aasta jooksul on laias maailmas aretatud rohkem kui 500 uut pojengisorti. Ühtekokku on sorte, mida meie ilmastikus kasvatada saab, üle 2500.

REIN SANDER
Kubja Ürditalu

Olgu õite kuju ja värv milline tahes, kõik need on rohtsed püsikud, mille maapealne osa igal sügisel kuivab ja sureb. Aga on ka pojenge, mis kasvavad nagu tõelised põõsad. Nende varred on puitunud, need harunevad ja kasvavad igal aastal natuke kõrgemaks. Neid kutsutakse puispojen-gideks.

Botaanikud ei ole päris ühel nõul, kui palju niisuguseid põõsa või väikese puu mõõtu pojengiliike on. Räägitakse 4 kuni 12 liigist, aga täpsemad geneetilised uuringud võivad siingi muutusi tuua. Aiasõbrale on tähtsamad paar-kolm kergemini määratavat, nn "kindlamat" liiki, need on ka iluaianduses laiemalt levinud. Kõige tavalisem nendest on põõsaspojeng (*Paeonia suffruticosa*), mis looduses kasvab Kesk- ja Edela-Hiinas ning Tiibetis. Umbes 2500 aastat tagasi hakati ilusate õitega põõsast tähele panema, varsti kasvasid need juba templiaedades. Ajapikku levis see komme Hiinast ka naabermaadesse. Euroopasse jõudis põõsaspojeng 17. sajandi keskel, Baltikumi 1800-ndate alguses.

Naudi õiteilu

Põõsaspojeng kasvab meil umbes sõstrapõõsa suuruseks, seega 1,5 m kõrguseks harunevaks põõsaks. Minu enda aias olevad, ligemale 40 aasta vanused põõsaspojengid on natuke kõrgemad. Põõsal on suured, rohelised või hallikas-sinakasroheline varjundiga liitlehed. Õied on lihtsad või täidetud, suured, isegi kuni 15 cm läbimõõdus. Kõige tavalisem on roosakasvalge õis, aga on ka puhasvalgete, õrnroosade ja isegi tumepunaste õitega sorte. Ühel sordirühmal on roosakate kroonlehtede alusel kena punakaslilla laik, neid pojenge kutsutakse Rocki pojengideks (tihti ka kui 'Rock's Variety'). Mõned botaanikud peavad seda omaette liigiks.

Põõsaspojengi õied on ühekaupa võrsete ladvas, vahel harva tuleb ka mõnest alumisest pungast tugev õitsev võrse. Põõsas-

pojengid õitsevad meil mai lõpus või juuni esimesel poolel. Üks õis püsib põõsal 2–3 päeva, mõnel sordil kuni nädala. Ära õitsenud õite varsi ei lõigata ära kohe, seda tehakse alles järgmisel kevadel. Pojengide püstjad kukkurviljad on ilusad vaadata veel sügiselgi. Kevadel on aga raagus põõsal hästi näha, kust lõigata. Lõikame kõige ülemise punga pealt. Kui see või ka mõni alumine pung elumärke ei näita, siis teeme lõike veel altpoolt, esimese elusa punga pealt. Aias meeldib põõsaspojengile päikesepaisteline soe, külmade põhja- ja kirdetuulte eest kaitsitud kasvupaik. See võiks olla ka kerge kallakuga, põõsale ei meeldi kõrge põhjaveetase ning istutuskohta kogunev vihmavesi. Sobib iga normaalne aiamuld, mis ei ole liiga savikas või happeline. Ka päris kuiv liivamaa ei sobi. Lahke käega aednik lisab istutusaugu põhja muidugi natuke komposti või kodusõnnikut ja mullale tsipna neutraliseeritud turvast, paekivipuru, jämedat liiva, munakoori ja muud seesugust, mis mulla struktuuri parandavad.

Suvel peaks noori taimi korralikult kastma, sügisel võiks põõsa alust multšida freesturbaga. Noored taimed vajavad esimestel aastatel kindlasti ka talvekate. Väikese põõsa peale võime panna kummulipange või mõne muu suurema anuma (kinnitame katte muidugi nõnda, et tuul seda lendu ei viiks).

Vanemate põõsaste katmine oleneb sordist ja päritolust, kasvukohast ja -paigast. Ja muidugi sellest, kui külm tuleb talv. Katteks sobivad kuuseoksad, jõupaberist või kattelooriga kate või kuivade tammelehtedega täidetud ja pealt veekindlalt kaetud traatkorv. Tammelehed on head selle poolest, et need ei vetti ega vaju korvis alla. Samas lasevad nad piisavalt läbi õhku, nende varjus ei lähe põõsas sulailmadega ummuksisse. Talvekate tuleb eemaldada üsna varakult: tavalisel kevadel hakkavad põõsaspojengil pungad pakatama juba aprilli alguses. Kevadised öökül-

mad elavad noored lehed ja õiepungad ilusasti üle, ainult pikema külmaperioodi ajaks peaks põõsa latvadele kattelooriga ümber tõmbama.

Keeruline kasvatada

Põõsaspojengi istikuid on meil viimastel aastatel suuremates aiapoodides üsna sageli müüdud. Enamasti on need Hollandis paljundatud Hiina sordid. Need on kenad, mitmes värvitoonis ja täidisõielised, ainult nende talvekindluse kohta ei oska praegu veel midagi ütelda. Olen omi pidanud potis ja talveks kilemajja tõstnud. See on kahtepidi ebamugav: esiteks peab pott olema küllalt suur ja sügav, seega ka raske (poogitud sorte soovitatakse ju istutada nõnda, et pookekoht jääks vähemalt 10 cm mulla alla, see soodustab poogendil oma juurestiku teket).

Teiseks hakkavad põõsastel isegi avatud ustega kilehoones pungad juba märtsis pakatama, mis tähendab, et neid peab kuidagi katma või hoonet kütma. Lihtsam on hakatuseks toimetada kodumaise istikutega või äärmisel juhul osta need Lätist, parem veel, kui need on kasvanud Põhja-Lätis.

Teised puispojen-gide liigid jäävad meil pigem taimehullude pärusmaaks. Umbes 1,5 m kõrguseks kasvab Delavay pojeng (*Paeonia delavay*). See on pärit Hiina lõunaosa mägedest ega ole meil nii külma-kindel. Põõsal on ilusad kitsad tumerohelised lehed ja vaarik-kuni purpurpunased õied. Õied on tükk maad väiksemad kui põõsaspojengil, kuid see-eest tihti mitmekauka. Mõnel väga pakaselisel talvel külmub see põõsas kuni maapinnani või lumekorraneni. Aga ta taastub üsna kiiresti, õitseb ja kannab ka seemet. Õitseb natuke hiljem kui põõsaspojeng, juulis.

Veel madalamaks jääb kollane pojeng (*Paeonia lutea*). See kasvab tihti ka poolpõõsana, mis tähendab, et võrsete ladvad ei puitu ja külmuvad talvel tagasi. Na-

▲ Põõsaspojengid kasvavad nagu põõsad – nende varred on puitunud ja harunevad. Õied on lihtsad või täidetud, suured, isegi kuni 15 cm läbimõõdus. Kõige tavalisemad on roosakad ja valkjad õied, on aga ka kollaseid sorte.

FOTOD: REIN SANDER

gu nimigi ütleb, on sellel põõsal kollased õied.

Kollane pojeng on huvitav selle poolest, et teda on kasutatud rohtsete pojengide aretustöös. Sellega hakkas 1948. aastal tegelema Jaapani aednik Toichi Itohi, kellel lõpuks õnnestus saada mõned elujõulised seemikud. Kahjuks ei näinud ta ise oma töö tulemust, seemikud hakkasid õitsemale alles 1964. aastal. Kümme aastat pärast Itohi surma ostis kollaseõielise pojengi ristandid Itohi leselt ameeriklane Louis Smirnow. Sellest saigi alguse kollaseõieliste rohtsete pojengide aretustöö – kui 1974. aastani oli registreeritud neli sorti, siis praeguseks on neid palju rohkem. Ka hinnad on muutunud taskukohasemaks, veel kümme aastat tagasi maksis üks kollaseõielise pojengi istik rohkem kui kümnenendiku praegusest kuu keskmisest brutopalgast.

Üks populaarsem Itohi pojengi sort on suurte kollaste lõhnavate täidisõitega 'Bartzella', mille aretas ameeriklane Roger Anderson. See on umbes 80 cm kõrgune ja tugevate püstiste vartega, mis ei vaja toetamist. Itohi pojenge hooldatakse sama moodi nagu teisi rohtseid pojengisorte.

METALLIST MURU- JA PEENRÄÄRISED

Gardenfix OÜ
Tähe 131c
Tartu 51013
info@gardenfix.ee
Tel 504 1665
www.gardenfix.ee

TOODETUD EESTIS!

easyUP

**PROFESSIONAALSEKS KASUTAMISEKS
MÕELDUD ÜRITUSTE JA MÜÜGITELGID**

UUS KAUP LAOS! LAI VÄRVIVALIK!

HINNAD:

2x2m	339 € / tk + km
3x3m	379 € / tk + km
3x4,5m	449 € / tk + km
3x6m	549 € / tk + km
4x4m	449 € / tk + km
4x6m	690 € / tk + km
4x8m	790 € / tk + km

Komplekti kuulub: raam, katus, 4 seinat, kandekott ja kinnitustarvikud.
Soovi korral teostame telgile ka trükki.

KOKKUKLAPITAVAD LAUAD JA TOOLID

HINNAD VÄGA SOODSAD:

Kokkuklapitav tool	19,90 € / tk + km
Pukktool	25 € / tk + km
Pukklaud	49 € / tk + km
Laud 183 cm	49 € / tk + km
Laud 152 cm	39 € / tk + km
Laud 122 cm	35 € / tk + km

VÕTA MEIEGA ÜHENDUST! +372 5615 5215 • +372 655 0810
info@easyup.ee • www.easyup.ee

Kui tahad midagi erilist...

www.nurgapuukool.ee

NURGA PUUKOOL
Ääsmäe-Haapsalu mnt 28. km

KASUTA VÕIMALUST SOETADA ENDALE EESTIS KASVATATUD TAIMED!

Harju maakond, Nissi vald, Ellamaa, tel 508 2615, 509 8547,
info@nurgapuukool.ee Skype: nurgapk

▲ Hariliku kuuse sordi 'Acrocona Nana' omapäraks on see, et kevadel tekivad paljude võrsete tippudesse noorte kasvude asemel helepunased emasõisikud ehk käbid. FOTO: REIN SANDER

Väikeaeda vali madalakasvulised okaspuud

Okaspuud toovad aeda rohelist ka talvel, kui enamik lehtpuid ja -põõsaid on raagus. Aga väikeaeda ei mahu ei kõrged kuused ega jändrikud männid – selle, mida istutada, määrab aia suurus. Õnneks on olemas madalakasvulisi sorte, mis suurepäraselt sobivad ka kõige pisemasse aeda.

REIN SANDER
Kubja Ürditalu

Üks selliseid on hariliku kuuse sort 'Acrocona Nana'. See kasvab aastatega vaid umbes meetri kõrguseks ja sobib nii muruplatsi kui ka lillepeenrasse. Sordi omapäraks on see, et kevadel tekivad paljude võrsete tippudesse noorte kasvude asemel emasõisikud ehk käbid. Puhkevad käbid on helepunased, umbes sentimeetri pikkused. Neid vaadates ei saa küll ütelda, et kuusk ei öitse.

Sort on natuke ebakorrapärase või tokerjalt keraja võraga. Heal aastal on ju peaegu iga võrse tipus käbi, see võrse enam edasi ei kasva. Järgmise aasta võrsed arenevad külgpungadest. Nõnda ei kasvagi sellele pisikesele puule "korralikku" kuusele omast võra. Vahel juhtub ka nõnda, et kuusk "õitseb" üle aasta. See lisab aednikule ootuspõnevust.

Natuke kõrgemaks kasvab sort 'Acrocona', see saab 10 aastaga ligemale paari meetri kõrguseks. Ka käbid on natuke suuremad.

Päris madalaks jääb nõialuuast saadud sort 'Little Gem', mis kasvab kümne aastaga ainult umbes poole meetri kõrguseks. See on üsna korrapärase võraga kuhik, ainult keskelt natuke lohajas. Kasvab aastaga vaid 5 kuni 6 cm. 'Little Gem' sobib kiviktaimlase või peenras päris esiplaanile, muru sisse ei maksa teda istutada.

Meie kodumaistest kuusesortidest on

➤ **Tark aiapidaja ostab puustikud alati korralikust puukoolist. Seal töötavad asjatundjad, kellelt vajaduse korral saab nõu ja abi.**

kenad 'Luua' ja 'Luua Päril', esimene kasvab umbes meetri kõrguseks, teine jääb poole madalamaks.

Värvilised okkad

Kui aed on natuke suurem, nii et sinna mahub ka mõni päris kuuse mõõtu puu (kasvõi tuule- või päikesearjaks, naabri kiusamiseks ei maksa seda istutada), siis võiks mõelda värviliste okastega kuusesortidele. Värvilised on muidugi ainult noored puhkevad võrsed ja okkad.

Mitu sorti on kuld kollaste okastega, nendest ilusam on 'Aurea' ja Leedus aretatud 'Dubrava'. See on valitud sordi 'Aurea Magnifica' seemikute hulgast. Sort ise on kollakasrohelist okastega, talveks muutuvad need oranžiks. Hoopis iselaadi puu on 'Roseospica', tema noored kasvud ja okkad on roosad. Seegi sort on saadud meil Luual. Päris tumepunaste võrsetega on Rootsis aretatud 'Rydal'.

Kõikidel nendel sortidel tuleb noorte okaste värvus paremini esile päikesepaistelisel kasvupaigal. Aga sellega on ka üks "aga": kui kevad on kuum ja kuiv, kahvatuvad värvid üsna kiiresti ja umbes nädal pärast näevad puud välja nagu kuused ikka, rohelistes rüüs.

Ilus madal on hariliku männi sinakate okastega sort 'Doone Valley'. Seegi kasvab 10 aastaga ainult poole meetri kõrguseks, aastak kasv on tal kõigest 4 kuni 5 cm. Aastatega kasvab see männihakatis päris

tihedaks, seega peaks ta iga paari-kolme aasta pärast üle vaatama ja kui vaja, siis mõne oksa välja lõikama.

Hariliku elupuu madalatest sortidest sobivad pisemasse aeda kuuse nimekaim 'Litte Gem' ja 'Danica'. Esimene kasvab paarikümne aastaga vaevalt meetri kõrguseks mütakaks. Muidu ilusa sordi puuduseks on aga see, et lumerohekkel, eriti sulalumeaga talvel kipub põõsas laiali vajuma. Seepärast peaks ta juba sügisel enne lume tulekut pehme nõõriga kokku siduma. 'Danica' on tugevamate püstiste okstega ja saab ka omal käel lumega hakkama. Tugevate okstega on ka Lätis aretatud 'Salaspils' ehk 'Salaspils Globosa', mis kasvatab umbes 0,8 m kõrguse püstjasovaalse võra.

Vali tüvivorm

Peaegu kõik need ilusad madalad sordid jäävad aga südatalvel lume peitu ega paisa silma. Kui tahame ka kesktalvel rohkem rohelust, siis on mõttekas hankida mõni tüvivorm. Võib muidugi osta keraks, kuubiks või mõneks muuks viguriks lõigatud elupuu, aga see püsib vormis ainult siis, kui me teda igal kevadel vormis hoiame ehk siis pügame.

Hooldusvabad on aga näiteks aeglasekasvulised kuuse ja männi tüvipuud. Ilus kerajas on kanada kuuse sort 'Little Globe'. Selle noored puhkevad okkad on sinakasrohekad, suve keskel võtavad nad sinakashalli tooni. Aastane juurdekasv on ai-

nult 3–4 cm. Erinevalt mitmest teisest kanada kuuse sordist ei karda 'Little Globe' kevadist päikesepõletust, seega ei vaja ta ka varjutamist.

Vähe ruumi võtavad aias tüvipuuk poogitud mägimänni sordid. Mänd sobib muidugi ainult liivakama pinnasega aeda, ka päikepaistet peaks seal olema piisavalt. Eriti huvitavad ja hinnatud on värviliste okastega sordid. Näiteks sordil 'Carsten Wintergold' värvuvad okkad talvel oranžikaskollaseks. Mida kargem talv, seda intensiivsem on värvimuutus.

Puid valides ei maksaks ära unustada ka kadakaid. Meie ilmastikku sobivaid kadakaliike ja -sorte on palju, mõistlik on eelistada meie oma harilikku kadakat. Eri-nevalt eksootilistest liikidest ei ole harilik kadakas pirni-närsarooste vahepeemee, teda võib istutada ka viljapuude lähedusse.

Huvitav looklevate okstega sort on 'Horstmann's Pendula', mille teise järgu oksad on rippuvad. See on n-ö "leinakadakas". Esimestel aastatel peab noore põõsa tüve toetama ja suunama, hiljem pole see enam vajalik. Küll aga võib ära lõigata mõne alumise oksa, mis mõõda maad roomates näiteks muru niitmist takistab või muidu valesse kohta kasvab.

Tark aiapidaja ostab puustikud alati korralikust puukoolist. Seal töötavad asjatundjad, kellelt vajaduse korral saab nõu ja abi.

XIX Aia- ja lillepäevad

25.-26.mai Jänedal

- * Lilled * Istikud
- * Ilu- ja viljapuud
- * Konsultatsioonid * Käsitööküla
- * Palju ehedat toitu, turukaupa ja aiatehnikat
- * Kultuuriprogramm välilaval: "Sinu Naine" ja teised taidlejad

Kauplemiskohtade müük lõpusirgel!

MUSTA TÄKU TALL

25.05 Sinu Naine

27.07 Mait Maltis

17.08 Hellad Velled

Jänedal Mõis OÜ, Tapa vald L-Virumaa tel 384 9750 janedaturism.ee

Ahjusepad

Ahjud, kaminad, pliidid

MCZ

PLASMA B115Wood

Uus efektiivne ja suure jõudlusega põlemine vastab kõige rangematele heitkoguste määrustele (Ecodesign 2022).

www.ahjusepad.ee

TALLINNAS: Kohila 2a

Tel. 6338335

TARTUS: Turu 51a

Tel. 7402001

ANNA VANALE TÄNAVAKIVILE UUS ELU!

ENNE PÄRAST

Vanad tuhmiks muutunud ning sammaldunud tänavakivid ei vaja välja vahetamist. Anname neile uue kauni välimuse Tikkurila Patio Kivikuullote lasuuriga. Valida on 11 värvitooni vahel.

Vaata tehtud töid ja küsi pakkumist:
astrumkivi.ee
Tel +372 511 2406
urmas@astrumkivi.ee

ASTRUM KIVI

UNISTAD OMA MAJAST?

Ehitame Sulle maja 5 kuuga!

Kevadel tellides - projekteerimine ja ehitusluba
TASUTA ja **KINGITUSEKS** kaunis väliterrass!

Tule tutvu näidismajaga! Tel: 6 229 221, 50 61 409

TELLI MAJA EHITUS JA PROJEKTEERIMINE:

www.majad.ee